

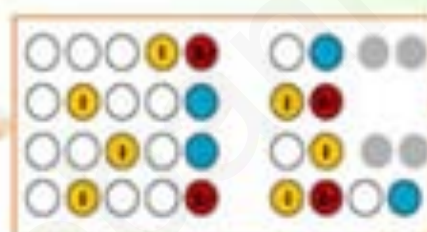
แบบฝึกทักษะภาษาไทย

เรื่อง การแต่งโคลงสี่สุภาพ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ชุดที่ ๔

คำเอก คำโท

นางนิศากร ทองอร่าม
คุณหญิง ครู วิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษา
โรงเรียนโพธิ์ทองวิทยาคาร จังหวัดบึงกาฬ

โรงเรียนโพธิ์ทองวิทยาคาร จังหวัดบึงกาฬ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๑

คำนำ

แบบฝึกทักษะ เรื่อง การแต่งโคลงสี่สุภาพ ประกอบการเรียนรู้
รายวิชาภาษาไทย ๖ ท๒๓๑๐๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนโพนทองประชาสรรค์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๑ เล่มนี้ ได้จัดทำตาม
สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เพื่อใช้
ประกอบการเรียนการสอน เรื่อง โคลงสี่สุภาพ

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแบบฝึกทักษะ เรื่อง การแต่งโคลง
สี่สุภาพ รายวิชาภาษาไทย ๖ ท๒๓๑๐๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เล่มนี้
จะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกการแต่งโคลงสี่สุภาพได้อย่างถูกต้อง
มีประสิทธิภาพ และมีความสุขในการเรียน

นิศากร ทองอร่าม

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
แนวทางการใช้แบบฝึกทักษะ.....	ค
คำแนะนำสำหรับครูผู้สอน	จ
คำแนะนำสำหรับผู้เรียนในการใช้แบบฝึกทักษะ	ฉ
จุดประสงค์การเรียนรู้	ด
แบบทดสอบก่อนเรียน	๒
ใบความรู้ที่ ๔ เรื่อง คำเอก คำโท	๖
แบบฝึกทักษะที่ ๔.๑	๙
แบบฝึกทักษะที่ ๔.๒	๑๐
แบบฝึกทักษะที่ ๔.๓	๑๑
แบบฝึกทักษะที่ ๔.๔	๑๕
แบบฝึกทักษะที่ ๔.๕	๒๑
แบบทดสอบหลังเรียน	๒๗
เฉลยแบบฝึกทักษะที่ ๔.๑	๓๐
เฉลยแบบฝึกทักษะที่ ๔.๒	๓๒
เฉลยแบบฝึกทักษะที่ ๔.๓	๓๓
เฉลยแบบฝึกทักษะที่ ๔.๔	๓๗
เฉลยแบบฝึกทักษะที่ ๔.๕	๔๓
เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน	๔๙
บรรณานุกรม	๕๐

แนวทางการใช้แบบฝึกทักษะ
เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เรื่อง การแต่งโคลงสี่สุภาพ
รายวิชาภาษาไทย ๖ ท๒๓๑๐๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

เพื่อให้การใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การแต่งโคลงสี่สุภาพ
รายวิชาภาษาไทย ๖ ท๒๓๑๐๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ กลุ่มสาระ
การเรียนรู้ภาษาไทยบรรลุเป้าหมาย ให้ผู้เรียนใช้ประกอบการเรียน
อย่างมีขั้นตอน ผู้เขียนได้เสนอแนวทางการใช้แบบฝึกทักษะเล่มนี้
ดังต่อไปนี้

๑. โครงสร้างของแบบฝึกทักษะ เรื่อง การแต่งโคลงสี่สุภาพ
รายวิชาภาษาไทย ๖ ท๒๓๑๐๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ประกอบด้วย

- ๑.๑ จุดประสงค์การเรียนรู้
- ๑.๒ แบบทดสอบก่อนเรียน
- ๑.๓ ใบความรู้
- ๑.๔ แบบฝึกทักษะ
- ๑.๕ แบบทดสอบหลังเรียน
- ๑.๖ เฉลยแบบฝึกทักษะ
- ๑.๗ เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

๒. แบบฝึกทักษะเรื่อง การแต่งโคลงสี่สุภาพ รายวิชาภาษาไทย ๖
ท๒๓๑๐๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มีจำนวน ๙ ชุด ดังนี้

ชุดที่ ๑ เรื่อง คำสัมผัส คำคล้องจอง

ชุดที่ ๒ เรื่อง คำโวพจน์

ชุดที่ ๓ เรื่อง ฉันทลักษณ์โคลงสี่สุภาพ

ชุดที่ ๔ เรื่อง คำเอก คำโท

ชุดที่ ๕ เรื่อง สัมผัสนอก สัมผัสใน

ชุดที่ ๖ เรื่อง เรียงร้อยคำโคลง

ชุดที่ ๗ เรื่อง เสริมต่อคำโคลง

ชุดที่ ๘ เรื่อง สร้างจินตนาการ สานฝันกวี

ชุดที่ ๙ เรื่อง แข่งขันประชันโคลง

๓. การใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง การแต่งโคลงสี่สุภาพ รายวิชา
ภาษาไทย ๖ ท๒๓๑๐๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนใช้ประกอบการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอน

๔. เพื่อให้การใช้แบบฝึกทักษะมีคุณภาพและได้ผลตามจุดประสงค์
การเรียนรู้อย่างชัดเจน นักเรียนควรตั้งใจศึกษาและมีความซื่อสัตย์

นิศากร ทองอร่าม

คำแนะนำสำหรับครูผู้สอน การใช้แบบฝึกทักษะ การแต่งโคลงสี่สุภาพ

๑. ก่อนใช้แบบฝึกทักษะควรศึกษาแบบฝึกทักษะแต่ละชุดให้เข้าใจ
๒. ศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้
สาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรม การวัดและประเมินผลให้เข้าใจ
๓. จัดกลุ่มนักเรียน ชี้แจงบทบาทหน้าที่ของนักเรียน กำหนดข้อตกลง
ร่วมกัน แนะนำ ชี้แจงการใช้แบบฝึกทักษะให้นักเรียนเข้าใจ
๔. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้
  - ๔.๑ ทดสอบก่อนเรียนในแต่ละแบบฝึกทักษะ ชุดละ ๑๐ ข้อ
  - ๔.๒ ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ในแบบฝึกทักษะ
  - ๔.๓ ให้นักเรียนทำแบบฝึกทักษะแต่ละชุดแบบฝึก
  - ๔.๔ ทดสอบหลังเรียนในแต่ละแบบฝึกทักษะ ชุดละ ๑๐ ข้อ
๕. ครูควรเป็นที่ปรึกษาแนะนำนักเรียนและสรุปผลการเรียนรู้
๖. ครูสังเกตและบันทึกพฤติกรรมด้านทักษะ คุณลักษณะที่พึงประสงค์
จากการปฏิบัติกิจกรรม พร้อมทั้งประเมินผล

คำแนะนำสำหรับผู้เรียนในการใช้แบบฝึกทักษะ

๑. นักเรียนศึกษาและปฏิบัติตามขั้นตอนการใช้แบบฝึกทักษะ
๒. นักเรียนศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้ด้วยความตั้งใจ
๓. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน แต่ละชุดแบบฝึก จำนวน ๑๐ ข้อ
๔. นักเรียนศึกษาใบความรู้ในแบบฝึกทักษะด้วยความตั้งใจ
๕. นักเรียนทำแบบฝึกทักษะแต่ละชุดด้วยความตั้งใจ
๖. นักเรียนตรวจคำตอบจากเฉลยที่มีอยู่ในแบบฝึกแต่ละชุด
๗. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนจำนวน ๑๐ ข้อ ด้วยความตั้งใจ
๘. แบบฝึกทักษะชุดต่อไป เรื่อง สัมผัสนอก สัมผัสใน

สาระที่ ๔ หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท ๔.๑ เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ท ๔.๑ ม.๓ /๖ แต่งบทร้อยกรอง

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องคำเอก คำโท
๒. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องคำเอกโทษ คำโทโทษ
๓. นักเรียนสามารถนำคำเอก คำโท คำเอกโทษ คำโทโทษ มาเติมในโคลงสี่สุภาพได้

แบบทดสอบก่อนเรียน ชุดที่ ๔ คำเอก คำโท

คำชี้แจง ให้นักเรียนใส่เครื่องหมาย x ทับข้อ ก ข ค หรือ ง ที่เป็นคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

๑. คำในข้อใดเป็นคำโทโทษ

ก. ช้อโกง

ข. ช้อโกง

ค. หมั้นหมาย

ง. หยอกเหล้า

มีลูกจากโทษแท้
เข้าบ่อนคบกคนพาล
ส้องเสพสุราบาน
จากโทษแท้เท่านี้

สาธารณ
ลักลี้
การบาป
ลามล้าบิดา
(โคลงโลกนิติ)

๒. โคลงสี่สุภาพบทนี้ใช้คำตายแทนคำเอกกี่แห่ง

ก. ๔ แห่ง

ข. ๕ แห่ง

ค. ๖ แห่ง

ง. ๗ แห่ง

เสียงให้ทุกรากรู้ให้	ทุกเรือน
ออกแผ่นดินดูเหมือน	จักขุว่า
บเห็นตะวันเดือน	ดาวมืด มัวนา
แลแห่งใดเห็นน้ำ	ย่อน้ำตาคน
	(ลิลิตพระลอ)

๓. โคลงสี่สุภาพบทนี้ใช้คำตายแทนคำเอกกี่แห่ง

ก. ๑ แห่ง

ข. ๒ แห่ง

ค. ๓ แห่ง

ง. ๔ แห่ง

๔. คำโทโทษอยู่ในบาทใด

ก. บาท ๑

ข. บาท ๒

ค. บาท ๓

ง. บาท ๔

ฝิ่ย่งรบกันด้วย	ฝิ่แขวง แดนนา
ฝิ่ห่มฝิ่ไล่แทง	ผาดฝ้าย
ฝิ่้นแฝงแฝดรบแรง	ร้องเร่ร่ง พลนา
ฝิ่แซกรุกรานร้าย	รบเร้ารอนผลาญ
	(ลิลิตพระลอ)

๕. คำโทโทษอยู่ในบาทใด

ก. บาท ๑

ข. บาท ๒

ค. บาท ๓

ง. บาท ๔

ดารามีมาร้อย	ถึงพัน
บ่เปรียบกับดวงจันทร์	หนึ่งได้
คนพาลมากอนันต์	ในโลก
จะเปรียบเท่าปราชญ์ไซ้	ยากแท้ถาถึง
	(โคลงโลกนิติ)

๖. จากโคลงสี่สุภาพมีวรรณยุกต์เอกตามฉันทลักษณ์กี่คำ
ก. ๑ คำ	ข. ๒ คำ
ค. ๓ คำ	ง. ๔ คำ

สรวลเสียงขับอ่าน.....	ไดปาน
ฟังเสนาะไต่ปูน	เปรียบได้
เกลากลอนกล่าวกลการ	กลกล่อม ใจนา
ถวายเป็นเรอทำไว้	จิราชผู้มีบุญ
	(ลิลิตพระลอ)

๗. ควรเติมคำใดในช่องว่างจึงจะถูกต้องและไพเราะ
ก. ไว้	ข. ได้
ค. อ่าง	ง. ออก
๘. คำในข้อใดเป็นคำเอกโทษ
ก. มั่นคง	ข. เคี้ยวคม
ค. หยอกเล่น	ง. แพ้พ่าย

พระแพงพระเพื่อน.....	พิศวง
นับอยู่ในใจจง	จอตไ้
มลักเห็นดอกกลหลง	ฉงนเงื่อน อยู่่นา
อกอ่อนรทวย.....	สราภหน้าตาหมอง (ลิลิตพระลอ)

๙. ควรเติมคำใดลงในช่องว่างจึงจะถูกต้องตามลำดับ

ก. เพียง , ไว้

ข. เวียง , ได้

ค. เพียง , ไม่

ง. เพียง , ไหม

๑๐. คำในข้อใดเป็นคำโทโทษ

ก. ส้อง

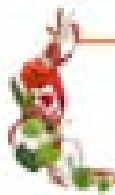
ข. แท้

ค. เข้า

ง. ล้า

ใบความรู้ เรื่อง คำเอก คำโท

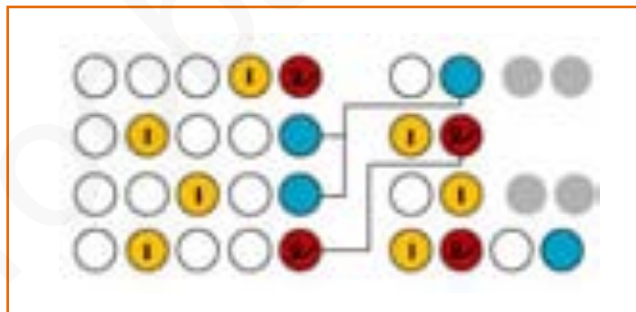
จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาเรื่องคำเอก คำโท ให้เข้าใจ

คำเอก คำโท ในคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพจะมีการบังคับคำเอกและคำโทดังนี้

คำเอก คือ คำที่มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ เช่น ทำ คู่ ปี่

คำโท คือ คำที่มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ เช่น น่อง น้ำ ช้ำ ไชร์

คำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพกำหนดบังคับคำที่ต้องเป็นคำเอก ๗ แห่ง คำโท ๔ แห่ง ดังนี้

ตัวอย่าง

เสียงภาเสียงเล่าอ้าง
เสียงย่อมยอศใคร
สองเชื้อพี่หลับไหล
สองพี่คคิดเองอ้า

อันใด พี่เอย
ท้าวหล้า
ลืมนั่น ฤาพี่
อย่าได้ถามเฝือ
(ลิลิตพระลอ)

คำตาย คือ คำที่ประสมด้วยสระเสียงสั้น ไม่มีตัวสะกด เช่น ปะ ตี จู หรือที่ประสมด้วยตัวสะกดในมาตราแม่กก กต กบ เช่น เมฆ ปิด ทับ คำตายใช้แทนคำเอกในการแต่งโคลงได้

ตัวอย่าง โคลงสี่สุภาพที่ใช้คำตายแทนคำเอก

เมืองเพชรเขาเพชรแพรว	พรายฉาย
เณรชุนาภกรกราย	นพเก้า
แสงเพชรพิศอภัย	แหวนนุช พี่เอย
ยอดและยอดรุ่งเไร	รอบก้อยกลางสมร
	(โคลงนิราศนรินทร์)

ตัวอย่าง

จิบจับเงาเจ้าเจ้า	รังมา
จอกจาบจันจรรจา	จำจำ
เค้าค้อยค้อยคอยหา	เห็นโทษ
ซอนซ่อนซ่อนสรวีหน้า	นิงเไรเอาขวัญ
	(โคลงอักษรสามหมู่ : พระศรีมโหสถ)

คำเอกโทษ โทโทษ หมายถึง คำที่ตามฉันทลักษณ์กำหนดให้เป็น คำเอก หรือคำโท แต่ผู้แต่งไม่สามารถหาคำที่ใช้รูปวรรณยุกต์เอกหรือโท ตามกำหนดได้ จึงเปลี่ยนมาใช้คำที่มีรูปวรรณยุกต์เอกหรือโทซึ่งมีเสียง เดียวกัน

เช่น คำว่า คำ เมื่อใช้ ข้า เรียกว่า คำเอกโทษ

ถ้าใช้ ข้า แทน คำ เรียกว่า คำโทโทษ

ที่มา : หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓.

ตัวอย่าง

เห็นฝ้ายแดงดอกเด่น	โก่งเกง
คณิง <u>ฟ้า</u> สีแดงเอง	อีก <u>เหล่า</u> (ผ้า ; เล่า)
น้องห่มอาโง่ง	นวนวด
ติดขลิบใหญ่ไหม้เข้า	คัน <u>ผู้</u> งแถมทอง (ฟุ้ง)
	(กาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง)

พระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ (นมส) ทรงนิพนธ์ไว้ บทหนึ่ง โดยใช้เอกโทษ โทโทษ ทุกแห่งที่บังคับคำเอก คำโท ดังนี้

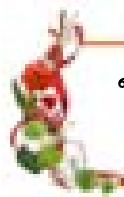
ตัวอย่าง

เชิญดู <u>ค่า</u> เหล่าน	โคลงโลด โผนเทอญ (ข้า : เล่น)
ยก <u>ค้อย</u> อประโยชน์	<u>ค่า</u> เหี้ยม (ข้อ ; เข้า ; เยี่ยง)
เอกโทษ <u>ท่อย</u> โทโทษ	เทียบ <u>ใส</u> เห็นฮา (ถ้อย ; ให้)
แปร <u>แซ่</u> รงแปลงถูก <u>เถียง</u>	<u>ทวน</u> ถี้ดีแสดง (แสร้ง ; เทียง ; ที่)

ที่มา : คู่มือครูหลักภาษาและการใช้ภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓.

ชุดที่ ๔ คำเอก คำโท แบบฝึกทักษะที่ ๔.๑

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนคำต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

๑. จากคำโทโทษต่อไปนี้ให้นักเรียนเขียนเปลี่ยนเป็นคำเอก

ฝ้าย	➡	พ้าย	สู้	➡	
ถั่วม	➡		เหล็น	➡	
หน้า	➡		เหน้า	➡	
ส้า	➡		ห้วน	➡	
ซั้ง	➡		ส้อง	➡	

๒. จากคำต่อไปนี้ให้นักเรียนเขียนเปลี่ยนเป็นคำเอกโทษ

หมดสิ้น	➡		ฉ้อโกง	➡	
ไฟไหม้	➡		เขี้ยวคม	➡	
เถ้า	➡		เป็นไซ้	➡	

ชุดที่ ๔ คำเอก คำโท
แบบฝึกทักษะที่ ๔.๒

คำชี้แจง นักเรียนเขียนคำต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

๑. จากคำเอกต่อไปนี้ให้นักเรียนเขียนเปลี่ยนเป็นคำโทให้ถูกต้อง

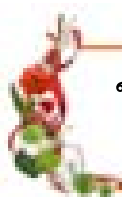
คั่น	⇒	ขึ้น	ล่า	⇒	
พู่	⇒		มัน	⇒	
ค่า	⇒		ท่า	⇒	
เค่า	⇒		ค่อ	⇒	
พ่าย	⇒		แพร์	⇒	

๒. จากคำต่อไปนี้ให้นักเรียนเขียนเปลี่ยนเป็นคำโทโทษให้ถูกต้อง

หยอกเล่น	⇒		แพ้วพ่าย	⇒	
มันคง	⇒		คว่ำ	⇒	
ชมพู่	⇒		ง่าย	⇒	

ชุดที่ ๔ คำเอก คำโท แบบฝึกทักษะที่ ๔.๓

คำชี้แจง จากคำประพันธ์ที่กำหนดให้ ให้นักเรียนหาคำเอกโท
คำโทโทษ แล้วเขียนลงในช่องว่างให้ถูกต้อง

ไม่สมควรค่าใด	โดยหมาย
คนลี้มจักข้ามกราย	ห่อนได้
ทำชอบชอบห่อนหาย	ชอบกลับ สอนองนา
ทำผิดผิดจักให้	โทษแท้ถึงตน
	(โคลงโลกนิติ)

ตัวอย่าง คำเอกโทษ คือ ค่าม มาจากคำว่า ข้าม

แม่น้ำคั่งคดเคี้ยว	ควรจร
เหล็กคดทำเคียวรอน	ไร่เข้า
ไม้กระทดกระทำทอน	ทุกที่ กงนา
คนคดตั้งคูเหน้า	บ่ต้องการงาน
	(โคลงโลกนิติ)

๑. คำโทโทษ คือ มาจากคำว่า

กะละออมเพ็ญเพียบน้ำ

โอ่งอ่างพร่องชลชิง

ผู้ปราชญ์หอนสูงสิง

คนโหดรู้น้อยก่อ

ฤาติง

เฟื่องหม้อ

เย้ยใหญ่

พลอดน้นประมาณ

(โคลงโลกนิติ)

๒. คำโทโทษ คือ

มาจากคำว่า

พริกเผ็ดใครให้เผ็ด

หนามย่อมแหลมเองใคร

จันทน์กฤษณาโฉน

วงศ์แห่งนักปราชญ์ได้

ฉนใด

เชื่อมได้

ใครอบ หอมฤา

เพราะด้วยฉลาดเอง

(โคลงโลกนิติ)

๓. คำเอกโทษ คือ

มาจากคำว่า

แมวล่าหนูแซ่ซี

หมาล่าวัวร์ผัน

ครูล่าศิษย์ละธรรม

เสือล่าป่าแรมร้าง

จรรจรัล

สู่หล้าง

คบเพื่อน พาลนา

หมดไม้ไพรสณฑ์

(โคลงโลกนิติ)

๔. คำโทโทษ คือ

มาจากคำว่า

สังขารหวั่นผู้ว่า
ทรัพย์ย่อมหวั่นคนจง
หญิงหวั่นแก่ชายหลง
มัจจุราชหวั่นผู้เฒ่า

ตนพระนาง
ว่าเจ้า
ชมลูก
บรู๊วันตาย
(โคลงโลกนิติ)

๕. คำโทโทษ คือ

มาจากคำว่า

ไม้ล้มจะค้ำให้
คนท้าวล้มข้ามพาน
เสือผอมอดอาจหาญ
พาลประทุษฐ์ตกไร่

ดูการ
ห่อนได้
เข้าฝลัก เสือแหย
อย่าได้ทำคุณ
(โคลงโลกนิติ)

๖. คำเอกโทษ คือ

มาจากคำว่า

กระเหว่าเสียงเพราะแท้
หญิงเลิศเพราะรักผ้า
นักปราชญ์มาตรรูปมัว
เพราะเพื่อธรรมนั้น

แก้ตัว
แม่นหมั่น
หมองเงื่อน งามนา
ส่องให้เห็นงาม
(โคลงโลกนิติ)

๗. คำโทโทษ คือ

มาจากคำว่า

ใครจักผูกโลกแม่
เหล็กเท่าลำตาลตริง
มนตร์ยาผูกนันทิง
ผูกเพื่อไมตรีนั้น

รัดรีง
ไปหมั้น
หายเสื่อม
แน่นเท่าวันตาย
(โคลงโลกนิติ)

๘. คำโทโทษ คือ

มาจากคำว่า

คลังกุคลังลูกแก้ว
จักยอมจ่ายเยียวยา
สิ้นทั้งแผ่นดินเรา
สิ้นแต่สินจงเจ้า

กุนา
หน่อเหน้า
แม่ลูกก็ดี
แม่ได้แรงคั้น
(ลิลิตพระลอ)

๙. คำโทโทษ คือ

มาจากคำว่า

พ่อไปแล้วนะเจ้า
บรอดเลยราชา
ยาอีกสิ่งมนตรา
ผีก็ร้ายคนร้าย

คีนมา รอดฤา
อย่าผ้าย
คมยิ่ง ยานา
รอดได้กลใด
(ลิลิตพระลอ)

๑๐. คำโทโทษ คือ

มาจากคำว่า

ชุดที่ ๔ คำเอก คำโท แบบฝึกทักษะที่ ๔.๔

คำชี้แจง จากโคลงสี่สุภาพที่กำหนดให้ ใช้คำตายแทนคำเอกก็คำ
มีคำใดบ้าง แล้วเขียนตอบลงในช่องว่าง

ตัวอย่าง

หายากเชิงรอบรู้	การกิจ
หายากเชิงชาญคิด	ชอบใช้
หายากเช่นเชิงมิตร	คงชีพ
หายากเชิงช่างให้	ชอบน้ำใจจริง (โคลงโลกนิติ)

คำตอบ

๖ คำ

รอบ , ยาก , ชอบ , ชีพ , ยาก , ชอบ

๑. กบเกิดในสระได้
ถาห่อนรู้รสมาลัย
ภุมราอยู่ไกลสถาน
บินโบกมาค้อยค้อย

บัวบาน
หนึ่งน้อย
นับโยชน์ ก็ดี
เกลือกเกล้าเสาวคนธ์
(โคลงโลกนิติ)

คำตอบ

๒. คนใดคนหนึ่งผู้
เคียดฆ่าคนอนันต์
ไม่ปานบุรุษอัน
เรียรท่านเียนยอแล้ว
ใจฉกรรจ์
หนักแท้
ผจญจิต เองนา
ว่าผู้มีชัย
(โคลงโลกนิติ)

คำตอบ

๓. สุดใจสุดแม่ห้าม
สอนบ่ฟังแม่สอน
หนักใจหนักอารมณ์
แม่อยู่ตั้งแต่เศร้า
ภูธร
จักเต้า
ทุกข์ใหญ่ หลวงนา
โศกร้อนฤาเสวย
(ลิลิตพระลอ)

คำตอบ

๔. พระไปแม่พระได้
ไไหนจะคั่นคงครอง
อย่าคิดอย่างจงปอง
สองจักลองโลมเล่า
สมสอง
ครอบเกล้า
สองปล่อย มาฤา
อยู่ว่าวังซัง
(ลิลิตพระลอ)

คำตอบ

คำชี้แจง อ่านโคลงสี่สุภาพที่กำหนดให้แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

ตัวอย่าง

แม่มีเนตรพางเพียง	พันจัก- ชุแอ
มีวิชารู้หลัก	เลิศล้ำ
ปัญญายังยศศักดิ์	ภาทั่ว ภพนา
รู้เท่าใดฤาพัน	พ่ายแพ้ความตาย
	(โคลงโลกนิติ)

คำถาม คำที่มีวรรณยุกต์เอกตามฉันทลักษณ์มีกี่คำ อะไรบ้าง

คำตอบ ๕ คำ ได้แก่ พาง , ยิ่ง , ทั่ว , เท่า , พ่าย

คำถาม ใช้คำตายแทนคำเอกกี่คำ อะไรบ้าง

คำตอบ ๒ คำ ได้แก่ วิ , เลิศ

๕. คนผู้หินชาติข้า	พงศ์พันธุ์
ครั้นมั่งมีสินทรัพย์	อวดอ้าง
แม่ผู้เฒ่าสุริยจันทร์	สูงศักดิ์ กิติ
ครั้นทรัพย์แรมโรยร้าง	หมูร์รายดูแคลน
	(โคลงโลกนิติ)

คำถาม คำที่มีวรรณยุกต์เอกตามฉันทลักษณ์มีกี่คำ อะไรบ้าง

คำตอบ .....

คำถาม คำที่มีวรรณยุกต์โทตามฉันทลักษณ์มีกี่คำ อะไรบ้าง

คำตอบ .....

๖. ลูกหนึ่งยอดเยี่ยมล้ำ ประยูร
 ลูกหนึ่งเทียมตระกูล พ่อแท้
 ลูกหนึ่งถ้อยสกูล กว่าชาติ
 สามสิ่งนี้มีแล้ว เทียงแท้ทุกคน
 (โคลงโลกนิติ)

คำถาม คำที่มีวรรณยุกต์เอกตามฉันทลักษณ์มีกี่คำ อะไรบ้าง

คำตอบ .....

คำถาม ใช้คำตายแทนคำเอกกี่คำ อะไรบ้าง

คำตอบ .....

๗. ว่าเมียมีมากล้ำ หลายเมีย
 เมียหนึ่งยกยอเยี่ย อย่างแหม้
 เมียหนึ่งส่ายทรัพย์เสีย ศูนย์จาก ตนนา
 เมียหนึ่งทำโทษแท้ เทียงให้ฉิบหาย
 (โคลงโลกนิติ)

คำถาม คำที่มีวรรณยุกต์โทตามฉันทลักษณ์มีกี่คำ อะไรบ้าง

คำตอบ .....

คำถาม คำที่มีวรรณยุกต์โทคำใดเป็นคำโทโทษ มาจากคำใด

คำตอบ .....

๘. ส้มมนตร์ถั่วถั่ว	ทุกรม
รับราชโองการสม	ใส่เกล้า
น้ำตาถึงอารมณ์	รักราช แลนา
ขอบพิตรพระเจ้า	อย่าซ้ำเสด็จมา (ลิลิตพระลอ)

คำถาม คำที่มีวรรณยุกต์เอกตามฉันทลักษณ์มีกี่คำ อะไรบ้าง

คำตอบ .....

คำถาม ใช้คำตายแทนคำเอกกี่คำ อะไรบ้าง

คำตอบ .....

๙. พระชมการะเกดแก้ว	หอมหา ยากนา
หอมหื่นกลเกศา	รวดเร้า
พระชมมุลิลา	ลานสวาท
ชมดอกไม้เกี้ยวเกล้า	เพื่อนไท้แพงทอง (ลิลิตพระลอ)

คำถาม คำที่มีวรรณยุกต์โทตามฉันทลักษณ์มีกี่คำ อะไรบ้าง

คำตอบ .....

คำถาม ใช้คำตายแทนคำเอกกี่คำ อะไรบ้าง

คำตอบ .....

๑๐.	ตาเสือเสือดาด้าย	หนินทาง
	กวางแนบหูกวางฝาน	พิดเร้น
	ช้างน้ำวหมู่บงทรง	ซอนอยู่
	ช้างลอดอ้อยช้างเหล้น	ป่าลี้ลับดง
		(ลิลิตพระลอ)

คำถาม คำที่มีวรรณยุกต์เอกตามฉันทลักษณ์มีกี่คำ อะไรบ้าง

คำตอบ .....

คำถาม ใช้คำตายแทนคำเอกกี่คำ อะไรบ้าง

คำตอบ .....

คำถาม คำที่มีวรรณยุกต์โทตามฉันทลักษณ์มีกี่คำ อะไรบ้าง

คำตอบ .....

คำถาม คำที่มีวรรณยุกต์โทคำใดเป็นคำโทโทษ มาจากคำใด

คำตอบ .....

ชุดที่ ๔ คำเอก คำโท แบบฝึกทักษะที่ ๔.๕

คำชี้แจง นักเรียนเลือกคำที่กำหนดให้ เขียนเติมลงในช่องว่างตามตัวเลขของโคลงสี่สุภาพให้ถูกต้อง

ตัวอย่าง ขาติ , น้ำ , มิ่ง , ยืน , ให้

ปางก่อนเคยร่วม..(๑)..
เคย..(๒)..ทรัพย์ไปปล่ปลิด
เคยเป็น..(๔)..เมียสนิท
ใน..(๕)..นี้จึงได้

ใจจิต

ปลด..(๓)..

หลายชาติ มานา
เสพสร้อยครองกัน
(โคลงโลกนิติ)

คำตอบ

๑. น้ำ

๒. ยืน

๓. ให้

๔. มิ่ง

๕. ขาติ

๑. น้อย , แล้ว , สร้อย , หน้า

พี่เลี้ยงเห็นเลห์..(๑)...
สองใส่กลเหนือก
ไหวพระย่ายังยล
สองอยู่สองเศร้า..(๓)...

ยินฉนวน อยู่มา

ไซ้..(๒)...

หลานราช ฤาแม่
สราภ..(๔)...ตาหมอง
(ลิลิตพระลอ)

คำตอบ

๑.

๒.

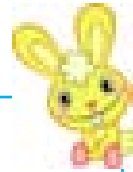
๓.

๔.

๒. ไร่ ดำ ว้าง ร้าง

ดลยังเวียงด่าน...(๑)...	โดยมี
เมืองชื่อกาญจนบุรี	ว่าง...(๒)...
ผู้ใดบ่อกติ	ตอบต่อ ทัพนา
ยลแต่เห้ย้าเรือน...(๓)...	อยู่...(๔)...ใครแรม (ลิลิตพระลอ)

คำตอบ

๑.

๒.

๓.

๔.

๓. คิต , เนะ , ปิต , สิ่ง , หมด

ทาสาย่า...(๑)...ไว้	วางใจ
ปก...(๒)...กลภายใน	อย่าห้ำย
เลศลับ...(๓)...ใดใด	เป็นเหตุ
มัน...(๔)...นำทำร้าย	...(๕)...สิ้นเสียตัว (โคลงโลกนิติ)

คำตอบ

๑.

๒.

๓.

๔.

๕.

๔. แท้ , โทษ , ปิด , ร้าย , ว่า

ความลับอย่าให้ทาส	จับที่
ปก..(๑)...มิดจบดี	อย่าแผ้ว
แม่ให้ทราบเหตุมี	หลากหลาย
นับ..(๒)...ข้าทาส..(๓)...	..(๔)..(๕)...เร็วถึง (โคลงโลกนิติ)

คำตอบ

๑.

๒.

๓.

๔.

๕.

๕. ไซ้ , ไซร์ , ร้อน , หน้า

ธรรมดายุไรค..(๑)...	รสนม
กินก็บ้ำบัตลม	และ..(๒)...
คนซื่อกล่าวใครชม	ว่าชอบ หูแสบ
จริงไปจริงนั้น..(๓)...	ฝ่าย..(๔)...นานเห็น (โคลงโลกนิติ)

คำตอบ

๑.

๒.

๓.

๔.

๖. คล้าว , ช่วย , บ่ , พื้ , ม่าน , ยี่ , ลีว

จากมามา...๑...ล้า	ล่ำบาง
บาง...๒...เรือราพลา	...๓...พริ้ง
เรือแพง...๔...พานาง	เมียง...๕... มานา
บาง...๖...รับคำคล้อง	...๗...น้ำตาคลอ (ลิลิตพระลอ)

คำตอบ

๑.

๒.

๓.

๔.

๕.

๖.

๗.

๗. ก่อ , ติด , แต่ , แท้ , แนน , แล้ , โลก

ใดใดใน...(๑)...ล้วน	อนิจจัง
คง...(๒)...บาปบุญยัง	เพียง...(๓)...
คือเงา...(๔)...ตัวต้ง	ตรึง...(๕)... อยู่เนา
ตามแต่บุญบาป...(๖)...	...(๗)...เกื้อรักษา (ลิลิตพระลอ)

คำตอบ

๑.

๒.

๓.

๔.

๕.

๖.

๗.

๘. เจ้า , ผิด , ร้าง , เสพ , หลีก , หมู , แห่ง , อย่า

หญิงชั่วผิว..(๑)..(๒)..	สามคน
ข้าง..(๓)..หนีสามหน	จาก..(๔)..
ลูกศิษย์..(๕)..ครูตน	สาม..(๖)..
เขา..(๗)..นี่ย่าเข้า	..(๘)..สั่งสมาคม (โคลงโลกนิติ)

คำตอบ

๑.

๒.

๓.

๔.

๕.

๖.

๗.

๘.

๙. กระ , คู่ , เคียง , ทาน , ท้าว , ไม้ , ราช , รี

นกหกจับแมง..(๑)..	เรียงรัน
ร้อง..(๒)..รับขวัญขวัญ	..(๓)..(๔)..
กระสา..(๕)..สรวลศัลย์	ถึง..(๖)..
จับมสังแสงน้ำว	..(๗)..(๘)..เรียงรมย์ (ลิลิตพระลอ)

คำตอบ

๑.

๒.

๓.

๔.

๕.

๖.

๗.

๘.

๑๐. ซีพ , ซื่อ , ไชรี , ดับ , ได้ , ร่าง , ร้าย , สิ่ง

โคควายวาย..(๑)..ได้
เป็น..(๒)..เป็นอันยัง
คนดีด..(๔)..สูญสัง-
เป็น..(๖)..เป็นเสียง..(๗)..

เขาหนั่ง

อยู่..(๓)..

ขาว..(๕)..

แต่..(๘)..กับดี
(โคลงโลกนิติ)

คำตอบ

๑.

๒.

๓.

๔.

๕.

๖.

๗.

๘.

แบบทดสอบหลังเรียน ชุดที่ ๔ คำเอก คำโท

คำชี้แจง ให้นักเรียนใส่เครื่องหมาย x ทับข้อ ก ข ค หรือ ง
ที่เป็นคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

๑. คำในข้อใดเป็นคำเอกโทษ

ก. มั่นคง

ข. เคี้ยวคม

ค. หยอกเล่น

ง. แพ้ฝ่าย

๒. คำในข้อใดเป็นคำโทโทษ

ก. ฉ้อโกง

ข. ช้อโกง

ค. หมั่นหมาย

ง. หยอกเหลี่ยน

มีลูกจากโทษแท้

สาธารณ

เข้าบ่อนคบกคนพาล

ลักลี้

ส่องเสพสุราบาน

การบาป

จากโทษแท้เท่านี้

ลามล้าบิดา

(โคลงโลกนิติ)

๓. โคลงสี่สุภาพบทนี้ใช้คำตายแทนคำเอกกี่แห่ง

ก. ๔ แห่ง

ข. ๕ แห่ง

ค. ๖ แห่ง

ง. ๗ แห่ง

สรวลเสียงขับอ่าน.....	โตปาน
ฟังเสนาะโคขุน	เปรียบได้
เกลากลอนกล่าวกลการ	กลกล่อม ใจนา
ถวายบำเรอท้าวไท	อิราชผู้มีบุญ (ลิลิตพระลอ)

๔. ควรเติมคำใดในช่องว่างจึงจะถูกต้องและไพเราะ
ก. ไว้	ข. ได้
ค. อ่าง	ง. ออก

เสียงให้ทุกรากรู้ให้	ทุกเรือน
อกแผ่นดินดูเหมือน	จักขุว่า
บเห็นตะวันเดือน	ดาวมิด ม้วนา
แลแห่งใดเห็นน้ำ	ย่อน้ำตาคน (ลิลิตพระลอ)

๕. โคลงสี่สุภาพบทนี้ใช้คำตายแทนคำเอกกี่แห่ง
ก. ๑ แห่ง	ข. ๒ แห่ง
ค. ๓ แห่ง	ง. ๔ แห่ง
๖. คำโทโทษอยู่ในบาทใด
ก. บาท ๑	ข. บาท ๒
ค. บาท ๓	ง. บาท ๔

ดารามีมากร้อย	ถึงพัน
บ่เปรียบกับดวงจันทร์	หนึ่งได้
คนพาลมากอนันต์	ในโลก
จะเปรียบเท่าปราชญ์ไซ้	ยากแท้ถ้ำถึง
	(โคลงโลกนิติ)

๗. จากโคลงสี่สุภาพมีวรรณยุกต์เอกตามฉันทลักษณ์กี่คำ
ก. ๑ คำ	ข. ๒ คำ
ค. ๓ คำ	ง. ๔ คำ

พระแพงพระเพื่อน.....	พิศวง
นับอยู่ในใจจง	จอตไ้
มลักเห็นดอกกลหลง	ฉงนเงื่อน อยู่่นา
ออก่อนรทวย.....	สราภหน้าตาหมอง
	(ลิลิตพระลอ)

๘. ควรเติมคำใดลงในช่องว่างจึงจะถูกต้องตามลำดับ
ก. เพียง , ไว้	ข. เวียง , ไ้
ค. เพียง , ไม่	ง. เพียง , ไหม

ฝึยู่รบกัันด้วย
 ฝึท่มฝึไ่แ่ง
 ฝึนแ่งแ่งรบกัันแ่ง
 ฝึแ่งกรกรากััน

ฝึแ่ง แ่ง
 ฝึฝึฝึ
 ฝึแ่ง ฝึ
 ฝึแ่งรบกััน
 (ฝึฝึฝึ)

๙. คำโทโทษอยู่ในบาทใด

ก. บาท ๑

ข. บาท ๒

ค. บาท ๓

ง. บาท ๔

๑๐. คำในข้อใดเป็นคำโทโทษ

ก. ส้อง

ข. แท้

ค. เข้า

ง. ล้ำ

ชุดที่ ๔ คำเอก คำโท เฉลยแบบฝึกทักษะที่ ๔.๑

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนคำต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

๑. จากคำโทโทษต่อไปนี้ให้นักเรียนเขียนเปลี่ยนเป็นคำเอก

ฝ้าย	⇒	พ้าย	สู้	⇒	ชู่
ถั่วม	⇒	ทั่วม	เหล้น	⇒	เล่น
หน้า	⇒	น่า	เหน้า	⇒	เนา
ส้า	⇒	ซ่า	ห้วน	⇒	วุ่น
ขี้้ง	⇒	คั้ง	ส้อง	⇒	ช้อง

๒. จากคำต่อไปนี้ให้นักเรียนเขียนเปลี่ยนเป็นคำเอกโทษ

หมดสิ้น	⇒	หมดชิน	ฉ้อโกง	⇒	ช้อโกง
ไฟไหม้	⇒	ไฟไม่	เขี้ยวคม	⇒	เคี้ยวคม
เถ้า	⇒	เท่า	เป็นไ้	⇒	เป็นไค้

ชุดที่ ๔ คำเอก คำโท
เฉลยแบบฝึกทักษะที่ ๔.๒

คำชี้แจง นักเรียนเขียนคำต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

๑. จากคำเอกต่อไปนี้ให้นักเรียนเขียนเปลี่ยนเป็นคำโทให้ถูกต้อง

คั่น	⇒	ขึ้น	ล่า	⇒	หล้า
พู่	⇒	ผู้	มัน	⇒	หมั่น
ค่า	⇒	ข้า	ท่า	⇒	ถ้า
เค่า	⇒	เข้า	ค่อ	⇒	ข้อ
พ่าย	⇒	ฝ้าย	แพรว	⇒	แผ้ว

๒. จากคำต่อไปนี้ให้นักเรียนเขียนเปลี่ยนเป็นคำโทโทษให้ถูกต้อง

หยอกเล่น	⇒	หยอกเหล่น	แพ้วพ่าย	⇒	แพ้วฝ้าย
มันคง	⇒	หมั่นคง	คว่ำ	⇒	ขว่ำ
ชมพู่	⇒	ชมผู้	ง่าย	⇒	ห้ง่าย

ชุดที่ ๔ คำเอก คำโท เฉลยแบบฝึกทักษะที่ ๔.๓

คำชี้แจง จากคำประพันธ์ที่กำหนดให้ ให้นักเรียนหาคำเอกโทษหรือคำโทโทษแล้วเขียนลงในช่องว่างให้ถูกต้อง

ไม้ล้มคร่อมได้	โดยหมาย
คนล้มจักข้ามกราย	ห่อนได้
ทำชอบชอบห่อนหาย	ชอบกลับ สอนงนา
ทำผิดผิดจักให้	โทษแท้ถึงตน (โคลงโลกนิติ)

ตัวอย่าง คำเอกโทษ คือ คำม มาจากคำว่า ข้าม

แม่น้ำคั่งคดเคี้ยว	ควรจร
เหล็กคดทำเคี้ยวรอน	ไร่เข้า
ไม้กระทดกระทำทอน	ทุกที่ กงนา
คนคดตั้งคู่ <u>หน้า</u>	บ่ต้องการงาน (โคลงโลกนิติ)

๑. คำโทโทษ คือ หน้า มาจากคำว่า เนา

กะละออมเพ็ญเพียบน้ำ	ฤาติง
โอ่งอ่างพร่องชลชิง	เฟื่องหม้อ
ผู้ปราชญ์หอนสูงสิง	เย้ยใหญ่
คนโหดรู้น้อย ก้อ	พลอดน้นประมาณ
	(โคลงโลกนิติ)

๒. คำโทโทษ คือ **ก้อ** มาจากคำว่า **ก็**

พริกเผ็ดใครให้เผ็ด	ฉนใด
หนามย่อมแหลมเองใคร	เซี่ยม ได้
จันทน์กฤษณาไฉน	ใครอบ หอมฤา
วงศ์แห่งนักปราชญ์ได้	เพราะด้วยฉลาดเอง
	(โคลงโลกนิติ)

๓. คำเอกโทษ คือ **เซี่ยม** มาจากคำว่า **เสี่ยม**

แมวล่าหนูแซ่ซี้	จรรจรัล
หมาล่าวิหารฝัน	สู่ หล้าง
ครูล่าศิษย์ละธรรม	คบเพื่อน พาลนา
เสือล่าป่าแรมร้าง	หมดไม้ไพรสณฑ์
	(โคลงโลกนิติ)

๔. คำโทโทษ คือ **หล้าง** มาจากคำว่า **ล่า่ง**

สังขารหวั่นผู้ว่า
ทรัพย์ย่อมหวั่นคนจง
หญิงหวั่นแก่ชายหลง
มัจจุราชหวั่นผู้**เฒ่า**

ตนพระนาง
ว่าเจ้า
ชมลูก
บรู๋วันตาย
(โคลงโลกนิติ)

๕. คำโทโทษ คือ

เฒ่า

มาจากคำว่า

เฒ่า

ไม้ล้มจะ**ค้ำ**ให้
คนท้าวล้มข้ามพาน
เสือผอมอดอาจหาญ
พาลประทุษฐ์ตกไร่

ดูการ
ห่อนได้
เข้าฝลัก เสือแหย
อย่าได้ทำคุณ
(โคลงโลกนิติ)

๖. คำเอกโทษ คือ

ค้ำ

มาจากคำว่า

ข้าม

กระเหว่าเสียงเพราะแท้
หญิงเลิศเพราะรักผ้า
นักปราชญ์มาตรรูปมัว
เพราะเพื่อธรรมนั้น

แก้ตัว
แม่น**หมั่น**
หมองเงื่อน งามนา
ส่องให้เห็นงาม
(โคลงโลกนิติ)

๗. คำโทโทษ คือ

หมั่น

มาจากคำว่า

มัน

ใครจักผูกโลกแม่
เหล็กเท่าลำตาลตริง
มนตร์ยาผูกนันทิง
ผูกเพื่อไมตรีนั้น

รัดรีง
ไปหมั้น
หายเสื่อม
แน่นเท่าวันตาย
(โคลงโลกนิติ)

๘. คำโทโทษ คือ

หมั้น

มาจากคำว่า

มัน

คลังกุคลังลูกแก้ว
จักย่อมจ่ายเยียวยา
สิ้นทั้งแผ่นดินเรา
สิ้นแต่สินจงเจ้า

กุนา
หน่อหน้า
แม่ลูกก็ดี
แม่ได้แรงคั้น
(ลิลิตพระลอ)

๙. คำโทโทษ คือ

หน้า

มาจากคำว่า

เนา

พ่อไปแล้วนะเจ้า
บรอดเลยราชา
ยาอีกสิ่งมนตรา
ผีก็ร้ายคนร้าย

คีนมา รอดฤา
อย่าฝ้าย
คมยิ่ง ยานา
รอดได้กลใด
(ลิลิตพระลอ)

๑๐. คำโทโทษ คือ

ฝ้าย

มาจากคำว่า

ฟ้าย

ชุดที่ ๔ คำเอก คำโท เฉลยแบบฝึกทักษะที่ ๔.๔

คำชี้แจง จากโคลงสี่สุภาพที่กำหนดให้ ใช้คำตายแทนคำเอกก็คำ
มีคำใดบ้าง แล้วเขียนตอบลงในช่องว่าง

ตัวอย่าง

หายากเชิง รอบ รู้	การกิจ
หายากเชิงชาญ ชิด	ชอบ ใช้
หายาก เช่น เชิงมิตร	คุง ชีพ
หายากเชิงช่างให้	ชอบ น้ำใจจริง (โคลงโลกนิติ)

คำตอบ

๖ คำ

รอบ , ยาก , ชอบ , ชีพ , ยาก , ชอบ

๑. กบเกิดใน**สระ**ได้
 ฤา**ห่อน**รู้รสมาลัย
 ภูมรา**อยู่**ไกลสถาน
 บิน**โบก**มาค้อยค้อย

บัวบาน
หนึ่งน้อย
 นับ**โยชน์** ก็ดี
เกลือกเกล้าเสาวคนธ์
 (โคลงโลกนิติ)

คำตอบ

๔ คำ

สระ , โยชน์ , โบก , เกลือก

๒. คนใดคนหนึ่งผู้
เคียดฆ่าคนอนันต์
ไม่ปานบุรุษอัน
เรี่ยรทานเย็นยอแล้ว
ใจฉกรรจ์
หนักแท้
ผจญจิต เองนา
ว่าผู้มีชัย
(โคลงโลกนิติ)

คำตอบ

๓ คำ

หนัก , บุ , จิต

๓. สุดใจสุดแม่ห้าม
สอนบ่ฟังแม่สอน
หนักใจหนักอารมณ์
แม่อยู่ตั้งแต่เศร้า
ภูธร
จักเต้า
ทุกข์ใหญ่ หลวงนา
โศกร้อนฤาเสวย
(ลิลิตพระลอ)

คำตอบ

๓ คำ

จัก , หนัก , โศก

๔. พระไปแม่พระได้
ไไหนจะคั่นคกรอง
อย่าคิดอย่าจงปอง
สองจักลองโลมเล่า
สมสอง
ครอบเกล้า
สองปล่อย มาฤา
อยู่ว่าวังซัง
(ลิลิตพระลอ)

คำตอบ

๔ คำ

พระ , จะ , ครอบ , จัก

คำชี้แจง อ่านโคลงสี่สุภาพที่กำหนดให้แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

ตัวอย่าง	แม่มิเนตร ฟาง เพียง	พันจัก- ชุแอ
	มี วิ ชารู้หลัก	เลิศ ล้น
	ปัญญา ยั้ง ยศศักดิ์	ภา ทัว ภพนา
	รู้ เท่า ใดฤพาพัน	พ่าย แพ้ความตาย
		(โคลงโลกนิติ)

คำถาม คำที่มีวรรณยุกต์เอกตามฉันทลักษณ์มีกี่คำ อะไรบ้าง

คำตอบ ๕ คำ ได้แก่ ฟาง , ยั้ง , ทัว , เท่า , พ่าย

คำถาม ใช้คำตายแทนคำเอกกี่คำ อะไรบ้าง

คำตอบ ๒ คำ ได้แก่ วิ , เลิศ

๕. คนผู้หิวนา ติ ข้า	พงศ์พันธุ์
ครั้น มั่ง มีสินทรัพย์	อวด อ้าง
แม่ผู้ เฒ่า สุริยจันทร์	สูง ศักดิ์ ก็ดี
ครั้น ทรัพย์ แรมโรยร้าง	หมู ร้ายดูแคลน
	(โคลงโลกนิติ)

คำถาม คำที่มีวรรณยุกต์เอกตามฉันทลักษณ์มีกี่คำ อะไรบ้าง

คำตอบ ๓ คำ ได้แก่ มั่ง , เฒ่า , หมู

คำถาม คำที่มีวรรณยุกต์โทตามฉันทลักษณ์มีกี่คำ อะไรบ้าง

คำตอบ ๔ คำ ได้แก่ ข้า , อ้าง , ร้าง , ร้าย

๖. ลูกหนึ่งยอดเยี่ยมล้ำ ประยูร
 ลูกหนึ่งเทียมตระกูล พ่อแท้
 ลูกหนึ่งถ้อยสฤล กว่าชาติ
 สามสิ่งนี้มีแล้ว เทียงแท้ทุกคน
 (โคลงโลกนิติ)

คำถาม คำที่มีวรรณยุกต์เอกตามฉันทลักษณ์มีกี่คำ อะไรบ้าง

คำตอบ ๖ คำ ได้แก่ ยิ่ง , หนึ่ง , พ่อ , ถ้อย , สิ่ง , เทียง

คำถาม ใช้คำตายแทนคำเอกกี่คำ อะไรบ้าง

คำตอบ ๑ คำ ได้แก่ ชาติ

๗. ว่าเมียมีมากล้ำ หลายเมีย
 เมียหนึ่งยกยอเยี่ย อย่างแหม้
 เมียหนึ่งส่ายทรัพย์เสีย ศูนย์จาก ตนนา
 เมียหนึ่งทำโทษแท้ เทียงให้ฉิบหาย
 (โคลงโลกนิติ)

คำถาม คำที่มีวรรณยุกต์โทตามฉันทลักษณ์มีกี่คำ อะไรบ้าง

คำตอบ ๔ คำ ได้แก่ ล้ำ , แหม้ , แท้ , ให้

คำถาม คำที่มีวรรณยุกต์โทคำใดเป็นคำโทโทษ มาจากคำใด

คำตอบ แหม้ มาจากคำว่า แม่

๘. ส้มมนตร์ <u>ถี่</u> ถ้วน	ทุกรม
รับ <u>ราช</u> โองการสม	<u>ใส่</u> เกล้า
น้ำตา <u>ถึง</u> อารมณ์	รัก <u>ราช</u> แลนา
ขอบ <u>พิตร</u> พระเจ้า	<u>อย่า</u> ช้าเสด็จมา
	(ลิลิตพระลอ)

คำถาม คำที่มีวรรณยุกต์เอกตามฉันทลักษณ์มีกี่คำ อะไรบ้าง

คำตอบ ๔ คำ ได้แก่ ถี่ , ใส่ , ถึง , อย่า

คำถาม ใช้คำตายแทนคำเอกกี่คำ อะไรบ้าง

คำตอบ ๓ คำ ได้แก่ ราช , ราช , พิตร

๙. พระชมการะ <u>เกด</u> แก้ว	หอมหา ยากนา
หอม <u>หื่น</u> กลเกศา	<u>รวด</u> เร้า
พระชม <u>มุ</u> ลิลา	ลาน <u>สวาท</u>
ชม <u>ดอก</u> ไม้เกี้ยวเกล้า	<u>เพื่อน</u> ไท้แพงทอง
	(ลิลิตพระลอ)

คำถาม คำที่มีวรรณยุกต์โทตามฉันทลักษณ์มีกี่คำ อะไรบ้าง

คำตอบ ๔ คำ ได้แก่ แก้ว , เร้า , เก้า , ไ้

คำถาม ใช้คำตายแทนคำเอกกี่คำ อะไรบ้าง

คำตอบ ๕ คำ ได้แก่ เกด , รวด , มุ , สวาท , ดอก

๑๐.	ตาเสือเสือผาดผ้าย	หนินาง
	กวางแนบหูกวางฝาน	พิดเร้น
	ช้างน้ำวหมู่ม่งทรง	ซอนอยู่
	ช้างลวดอ้อยช้างเหล้น	ปาลี่ลัดบง
		(ลิลิตพระลอ)

คำถาม คำที่มีวรรณยุกต์เอกตามฉันทลักษณ์มีกี่คำ อะไรบ้าง

คำตอบ ๓ คำ ได้แก่ หมู่ม่ง, อยู่, ปา

คำถาม ใช้คำตายแทนคำเอกกี่คำ อะไรบ้าง

คำตอบ ๔ คำ ได้แก่ ผาด, แนบ, พิด, ลวด

คำถาม คำที่มีวรรณยุกต์โทตามฉันทลักษณ์มีกี่คำ อะไรบ้าง

คำตอบ ๔ คำ ได้แก่ ผ้าย, เร้น, เหล้น, ลี่

คำถาม คำที่มีวรรณยุกต์โทคำใดเป็นคำโทโทษ มาจากคำใด

คำตอบ ผ้าย มาจากคำว่า พ่าย

เหล้น มาจากคำว่า เล่น

ชุดที่ ๔ คำเอก คำโท เฉลยแบบฝึกทักษะที่ ๔.๕

คำชี้แจง นักเรียนเลือกคำที่กำหนดให้ เขียนเติมลงในช่องว่างตามตัวเลขของโคลงสี่สุภาพให้ถูกต้อง

ตัวอย่าง ขาติ , น้ำ , มิ่ง , ยืน , ให้

ปางก่อนเคยร่วม..(๑)..
เคย..(๒)..ทรัพย์ไปล่ปลิด
เคยเป็น..(๔)..เมียสนิท
ใน..(๕)..นี้จึงได้

ใจจิต

ปลด..(๓)..

หลายชาติ มานา
เสพสร้อยครองกัน
(โคลงโลกนิติ)

คำตอบ

๑. น้ำ

๒. ยืน

๓. ให้

๔. มิ่ง

๕. ขาติ

๑. น้อย , แล้ว , สร้อย , หน้า

พี่เลี้ยงเห็นเล่ห์..(๑)...
สองใส่กลเหนือก
ไหว้พระย่ายังยล
สองอยู่สองเศร้า..(๓)...

ยินฉนวน อยู่หนา

ใช่..(๒)...

หลานราช ฤาแม่
สราภ..(๔)...ตาหมอง
(ลิลิตพระลอ)

คำตอบ

๑. แล้ว

๒. น้อย

๓. สร้อย

๔. หน้า

๒. ไร่ ดำ ว้าง ร้าง

ดลยังเวียงด่าน...(๑)...	โดยมี
เมืองชื่อกาญจนบุรี	ว่าง...(๒)...
ผู้ใดบ่อกติ	ตอบต่อ ทัพนา
ยลแต่เหี้ยเรือน...(๓)...	อยู่...(๔)...ใครแรม
	(ลิลิตพระลอ)

คำตอบ

๑. ดำ

๒. ว้าง

๓. ร้าง

๔. ไร่

๓. คิต , เนะ , ปิต , สิ่ง , หมด

ทาสาย่า...(๑)...ไว้	วางใจ
ปก...(๒)...กลภายใน	อย่าห้ำหั่น
เลศลับ...(๓)...ใดใด	เป็นเหตุ
มัน...(๔)...นำทำร้าย	...(๕)...สิ้นเสียตัว
	(โคลงโลกนิติ)

คำตอบ

๑. คิต

๒. ปิต

๓. สิ่ง

๔. เนะ

๕. หมด

๔. แท้ , โทษ , ปิด , ร้าย , ว่า

ความลับอย่าให้ทาส	จับที่
ปก..(๑)...มิดจบดี	อย่าแผ้ว
แม่ให้ทราบเหตุมี	หลากหลาย
นับ..(๒)...ข้าทาส..(๓)...	..(๔)..(๕)...เร็วถึง
	(โคลงโลกนิติ)

คำตอบ

๑. ปิด

๒. ว่า

๓. แท้

๔. โทษ

๕. ร้าย

๕. ไซ้ , ไซร์ , ร้อน , หน้า

ธรรมดาอย่าไรค..(๑)...	รสนม
กินก็บ้ำบดลม	และ..(๒)...
คนชื่อกล่าวใครชม	ว่าชอบ หูแสบ
จริงไปจริงนั้น..(๓)...	ฝ่าย..(๔)...นานเห็น
	(โคลงโลกนิติ)

คำตอบ

๑. ร้อน

๒. ไซ้

๓. ไซร์

๔. หน้า

๖. คล้าว , ช่วย , บ่ , พื้ , ม่าน , ยี่ , ลีว

จากมา...๑...ล้า	ล่ำบาง
บาง...๒...เรือราพลา	...๓...พริ้ง
เรือแพง...๔...พานาง	เมียง...๕... มานา
บาง...๖...รับคำคล้อง	...๗...น้ำตาคลอ (ลิลิตพระลอ)

คำตอบ

๑. ลีว

๒. ยี่

๓. พื้

๔. ช่วย

๕. ม่าน

๖. บ่

๗. คล้าว

๗. ก่อ , ติด , แต่ , แท้ , แน่น , แล้ , โลก

ใดใดใน...(๑)...ล้วน	อนิจจัง
คง...(๒)...บาปบุญยัง	เพียง...(๓)...
คือเงา...(๔)...ตัวต้ง	ต้ง...(๕)... อยู่เนา
ตามแต่บุญบาป...(๖)...	...(๗)...เกื้อรักษา (ลิลิตพระลอ)

คำตอบ

๑. โลก

๒. แต่

๓. แท้

๔. ติด

๕. แน่น

๖. แล้

๗. ก่อ

๘. เจ้า , ผิด , ร้าง , เสพ , หลีก , หมู , แห่ง , อย่า

หญิงชั่วฉั่ว..(๑)..(๒)..	สามคน
ข้าง..(๓)..หนีสามหน	จาก..(๔)..
ลูกศิษย์..(๕)..ครูตน	สาม..(๖)..
เขา..(๗)..นี่ย่าเข้า	..(๘)..ส้องสมาคม (โคลงโลกนิติ)

คำตอบ

๑. อย่า

๒. ร้าง

๓. หลีก

๔. เจ้า

๕. ผิด

๖. แห่ง

๗. หมู

๘. เสพ

๙. กระ , คู่ , เคียง , ท่าน , ท้าว , ไม้ , ราช , รี่

นกหกจับแมง..(๑)..	เรียงรัน
ร้อง..(๒)..รับขวัญขวัญ	..(๓)..(๔)..
กระสา..(๕)..สรวลศัลย์	ถึง..(๖)..
จับมสังแสงน้ำว	..(๗)..(๘)..เรียงรมย์ (ลิลิตพระลอ)

คำตอบ

๑. ไม้

๒. รี่

๓. ท่าน

๔. ท้าว

๕. กระ

๖. ราช

๗. คู่

๘. เคียง

๑๐. ซีพ , ซื่อ , ไชร์ , ดับ , ได้ , ร้าง , ร้าย , สิ่ง

โคควายวาย..(๑)..ได้
เป็น..(๒)..เป็นอันยัง
คนเด็ด..(๔)..สูญสิ่ง-
เป็น..(๖)..เป็นเสียง..(๗)..

เขาหนั่ง

อยู่..(๓)..

ขาร..(๕)..

แต่..(๘)..กับดี
(โคลงโลกนิติ)

คำตอบ

๑. ซีพ

๒. สิ่ง

๓. ไชร์

๔. ดับ

๕. ร้าง

๖. ซื่อ

๗. ได้

๘. ร้าย

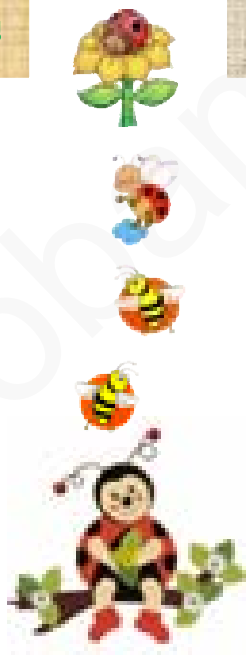

เฉลยแบบทดสอบ
รายวิชาภาษาไทย ๖ ท๓๓๑๐๑
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ชุดที่ ๔ คำเอก คำโท

ทดสอบก่อนเรียน

๑. ง
๒. ค
๓. ง
๔. ข
๕. ข
๖. ก
๗. ค
๘. ข
๙. ง
๑๐. ก

ทดสอบหลังเรียน

๑. ข
๒. ง
๓. ค
๔. ค
๕. ง
๖. ข
๗. ก
๘. ง
๙. ข
๑๐. ก

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๕). หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย วิวิธภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓. กรุงเทพฯ : สกสค. ลาดพร้าว.

ฝ่ายวิชาการ พืพิชี. (๒๕๕๒). โคลงโลกนิติ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พืพิชี จำกัด

พองจันทร์ สุขยิ่งและคณะ. (๒๕๕๕). คู่มือครูหลักภาษาและ การใช้ภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.

กรมศิลปากร. (๒๕๑๖). ลิลิตพระลอ. พิมพ์ครั้งที่ ๑๕. กรุงเทพฯ : คลังวิทยา

วรพล สุทธินันท์. (บรรณาธิการ). (๒๕๔๔). โคลงโลกนิติ ฉบับถอดความร้อยแก้ว. กรุงเทพฯ : ไพลินบุ๊คเน็ต จำกัด

